

Vizek világa

**Pályázati füzet felső tagozatos tanulóknak
Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér
Gyermekkönyvtára
2021**

**Dr. Kovács Pál
Könyvtár és
Közösségi Tér**

Kedves Gyerekek!

A víz a Föld felületén megtalálható egyik leggyakoribb anyag, a földi élet alapfeltétele.

A Föld felületének 71%-át víz borítja, ennek kb. 2,5%-a édesvíz, a többi sós víz, melyek a tengerekben, illetve óceánokban helyezkednek el. Az édesvízkészlet gleccserek és állandó hótakaró formájában található részét nem számítva az édesvíz 98%-a felszín alatti víz. Magyarország ivóvízellátásának több mint 95%-a felszín alatti vizeken alapszik.

Biológiai jelentősége óriási, a földi élet elképzelhetetlen nélküle, a sejt- és testnedvek legnagyobb részét víz alkotja. Ajánlott a napi legalább 1,5-2 liter folyadék elfogyasztása, ez alapvető igénye szervezetünknek.

A víz rendkívül fontos szerepet betöltő kémiai anyag, a Föld vízburkát alkotja, kitölti a világ óceánjait és tengereit, az ásványok és kőzetek alkotórésze, a növényi és állati szervezetek pótolhatatlan része.

A vizekben élő állatok számára nélkülözhetetlen. Március 22. a Víz Világnapja.

A feladatok megoldásához segítséget nyújtanak az irodalomjegyzékben felsorolt könyvek, amelyek könyvtárunkban helyben használhatók. Ingyenesen rendelkezésekre áll az Internet is, melynek használata egyes feladatoknál megengedett.

A feladatlap letölthető:

<http://www.gyorikonyvtar.hu/szabalyzatok-letoltesek>

A kitöltött pályázati füzetet **2021. november 22. (hétfő, 18 óráig)** lehet eljuttatni a gyermekkönyvtárba személyesen vagy postai úton (9023 Győr, Herman Ottó u. 22.).

A helyes megfejtést beküldők **könyvjutalomban** részesülnek.

Sikeres megfejtést kívánunk!

Összeállította: Szilvási-Szabó Éva

Adataid:

Név:

Lakcím:

Iskola (osztály):

E-mail cím:

Elérhető pontszám: 185 pont

Elért pontszám:

1. a. A Balaton számokban

Írd be a hiányzó adatokat!

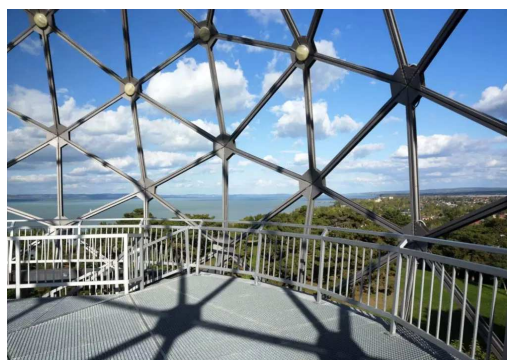
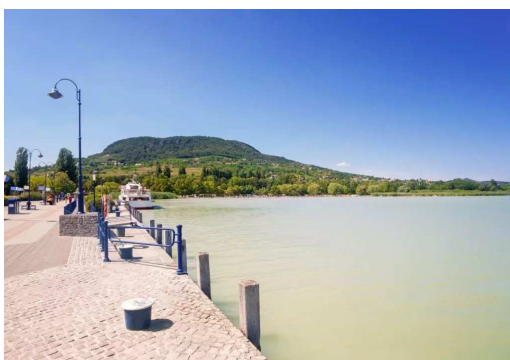
Területe	km ²
Átlagos vízmélység	m
A legmélyebb a „Tihanyi kút”	m
A partvonal hossza	km
Legkeskenyebb a Tihany-Szántód szoros	km
Legszélesebb Balatonfüzfő és Siófok-Sóstó között	km
Hossza Fenékpusztá és Balatonakarattya között	km
Átlagos vízmennyiség	m ³

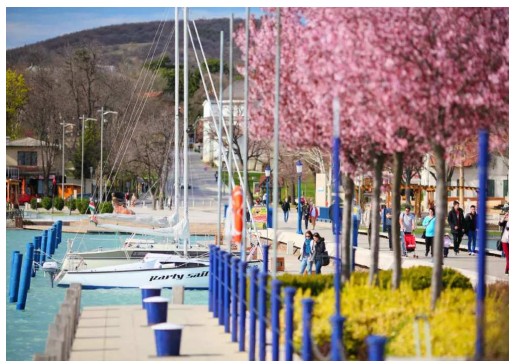
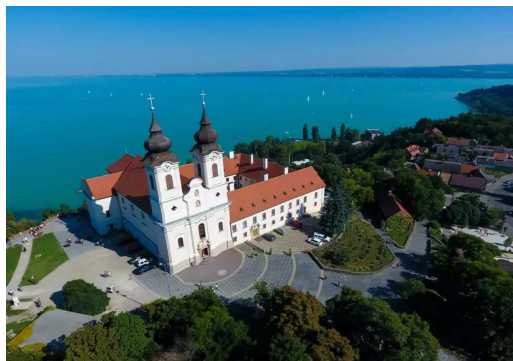

b. Fontos Balaton parti települések

Írd a kép alá, melyik település látható rajta!

Segít az alábbi honlap: <https://blog.szallas.hu/7-legnepszerubb-telepules-balaton/>

c. Igaz vagy hamis?

- A Balatont Közép-Európa legnagyobb édesvizű tavaként ismerjük.
- A siófoki kikötőből futott ki 1846 szeptemberében a Kisfaludy névre keresztelt gőzhajó.
- A Visegrádi-hegység a Dunakanyarban található.
- Pécs a Duna partján fekszik.
- Győr folyói a Rába, Rábca, Mosoni-Duna és a Marcal.
- Keszthely a Fertő-tó partján fekszik.
- A Balatont az ókori rómaiak Lacus Pelsonak hívták.
- Bobpálya és kalandpark is Tihanyban található.
- Balatonlelle a Balaton északi partján fekszik.
- A Festetics-kastély Keszthelyen található.

d. A hamis gondolatokat tedd igazá!

.....

.....

.....

.....

.....

31p/

2. Egészítsd ki az alábbi szöveget!

Hazánk vizei a vízgyűjtő területéhez tartoznak. A felszíni vízkészlet az országhatáron kívülről érkezik. A Duna legjelentősebb mellékfolyói: a Rába, az, a Sió és a Dráva. A mellékfolyói: a Szamos, a, a Sajó, a, a Kőrös és a A magyarországi folyókon évente két nagyobb árhullám vonul le: a kora tavaszi („.....”) a hóolvadás nyomán és a nyár eleji („.....”) a kora nyári csapadékmaximum miatt alakul ki. A hazai tavak fiatal, mélyedésekben jöttek létre. Legjelentősebbek: a (595 km²), a Fertő (..... km²), a (24 km²). A tavak többsége lefűződött vagy levágott morotvató (pl. Szelidi-tó). Az Alföldön szikes tavak jöttek létre (pl. Fehér-tó, Sóstó). A mesterséges tavak közül a Tisza keletkezett Tisza-tó a legnagyobb (.....km²).

17p/

3. Magyarország folyói

Magyarország két legfontosabb folyója a Duna és a Tisza.

a. A Duna vízgyűjtő területe. Írd be az üres helyekre az országok nevét!

b. Budapesti Duna hidak:

Tedd időrendi sorrendbe a hidakat átadásuk dátuma szerint!

1. Megyeri híd	5. Margit híd
2. Deák Ferenc híd	6. Petőfi híd
3. Lánchíd	7. Árpád híd
4. Rákóczi híd (Lágymányosi híd)	8. Szabadság híd

.....

.....

Melyik hidat hagytuk ki a felsorolásból?

c. Tisza-Totó

Hol lép be a Tisza Magyarországra?

- 1. Kisvárdra
- 2. Nyíregyháza
- x. Tiszabecs

Hol lép ki az országból?

- 1. Pécs
- 2. Szekszárd
- x. a szegedi Gyálarétnél

Milyen színű a Tisza vize?

- 1. zöld
- 2. kék
- x. szőke

Ki szervezte meg a Tisza szabályozását?

- 1. Kossuth Lajos
- 2. Széchenyi István
- x. Deák Ferenc

Hol található a folyó szabályozását megtervező Vásárhelyi Pál szobra?

- 1. Debrecen
- 2. Miskolc
- x. Szeged

Mikor volt a nagy, Szegedet romba döntő árvíz?

- 1. 1879
- 2. 1845
- x. 1899

Melyik folyó legnagyobb mellékfolyója a Tisza?

- 1. Dráva
- 2. Duna
- x. Száva

Melyik országban van a Tisza torkolata?

- 1. Szerbia
- 2. Horvátország
- x. Románia

Melyik a Tisza magyarországi mellékfolyója az alábbiak közül?

- 1. Béga
- 2. Bodrog
- x. Iza

Hány szakaszra tagolják a Tisza magyarországi szakaszát?

- 1. 2
- 2. 3
- x. 4

4. Írd be az alábbi vaktérképre a következő településeket és folyókat!

Keszthely, Győr, Vác, Tokaj, Szolnok, Szeged, Szentgotthárd, Balatonfüred, Baja, Mohács, Duna, Tisza, Dráva, Fertő-tó, Balaton, Rába

Magyarország vízrajza

16p/

5. Katalógushasználat

Egészítsd ki a táblázatot a megfelelő szavakkal és kösd össze a szerzőket művükkel!

Segítségedre lesz katalógusunk: <https://katalogus.gyorikonyvtar.hu/>

Az alábbi szavak hiányoznak: víz, tenger, Amazonas, vizek, szupercápák, folyók, óceánok, tengerpartok, vizes, óceán

Mű szerzője	Itt kösd össze!	Mű címe
Pierre-Marie Valat		A
Jordi Busquets		Különös lények azmélyén
Cristina Maria Banfi és Cristina Peraboni		Ismerd meg az állatokat! :
Camilla De La Bedoyere		Az titka
Pat Morris, Amy-Jane Beer		A világa
Dan Green		 és más mélytengeri élőlények
Charlotte Milner		Az észak-amerikai, tavak és partok állatvilága
Derek Harvey		 30 másodpercben
Zsiros László Róbert		Tengerek és
Jen Green		 kísérletek

20p/

6. Kapcsold össze a szólásokat/közhiedelmeket a jelentésükkel!

A feladat megoldása során használd az alábbi oldalt: <http://szolasmondas.hu/index.html>

Ezen a felületen egész mondatra vagy egy-egy kulcsszóra is kereshetsz.

A föld anyja, a víz mostoha.	Aki éhes vagy szomjas, nem válogat az enni-, innivalóban.
Megszokta a hal a vizet, ember a levegőt.	Mindenki a maga érdekeit tartja szem előtt.
Minden malom a maga kerekére hajtja a vizet.	A kis hibát könnyű jóvátenni.
Rostában nem lehet vizet hordani.	Kockázat nélkül nincs nyereség.
(A) szomszéd ökörneke zavaros víz is jó.	Mindenki abban a környezetben érzi jól magát, amelyikhez hozzászokott.
Ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza.	A Tisza vidékére való ember mindenütt visszavágyik szülőföldjére.
Aki fél a víztől, nem eszik halat.	Változnak a viszonyok, egyszer bőven van valami, máskor meg szűken.
A víz is oda siet, ahol sok van.	Csak úgy érheti el a célját az ember, ha megfelelő eszközöket használ tevékenysége során.
Árad a víz, meg elapad.	A szerencse is a gazdagoknak kedvez; a több (vagyon) hamarabb szaporodik, mint a kevés.
Kicsiny tüzet kevés víz olt.	A föld csak hasznára van az embernek, de a víz mint elemi erő veszélyes is lehet.

10p/

7. Mitológia, mondák világa

a. Óceánok

Melyik görög isten volt a vizek és földrengések ura?

Hogy hívják a római mitológiában?

Mivel tudott mennydörgést előidézni, felkorbácsolni a hullámokat és villámokat szórni?

Mit szimbolizál a víz a korai zsidó szerzők írásaiban?

b. Folyókák

Mit tükröz a hömpölygő folyó?

Melyik folyó partjára épült az Egyiptomi Birodalom?

Melyik folyók partjára épült az ókori Mezopotámia?

Melyik két folyó választja el az élőket a holtaktól?

c. Források

Az „anyókaforrások” néven ismert helyek mit segítettek elő?

Mit hittek a kutakról és a forrásokról?

Mit meséltek az angliai Glastonburyben (Somerset megye) található Chalice Wellről?

Az Új-Mexikóban élő zunyi nép miért nem öli meg a kígyókat?

d. Versidézetek a Balatonról

....”Lilla is, ki bennem a reménynek
Még egy élesztője volt,
Jaj, Lillám is a tiran törvénynek
S a szokásnak meghódolt.
Hogy vagy most te, áldott lélek?
Én ugyan már elhagyatva élek
A tenger kínok között.
A tenger kínok között.....”

Ki a vers szerzője? Mi a mű címe?

.....

.....”A régi szép időkben
Egy szép királyleány
Aranyszőrű kecskéket
Őrzött Tihany fokán.

Sok kincscsel ért föl a nyáj,
Mely a hegyen legel;
Még többel a leányka.
Szépsége ékivel.

Szemének, éjhajának.
Arcainak párja nincs;
Csak rózsabimbó-ajkán
Van néma, bús bilincs.....”

Ki a vers szerzője? Mi a mű címe?

.....

Babits Mihály is írt egy mesedramát a balatoni mondákról. Segítségedre lesz a következő honlap:

<https://mek.oszk.hu/11500/11535/pdf/11535ocr.pdf>

Mi művének címe?

Hány felvonásból áll?

Ki írta az előszót hozzá?

Miről híres még Tihany?

20p/

8. Környezetszennyezés

a. Milyen folyamatok során szennyeződnek a természetes vizek?

1.

2.

3.

b. Mik a vízszennyezés következményei?

1.

2.

3.

c. Mit lehet tenni a vízszennyezés ellen?

1.

2.

d. Hogyan tudjuk megóvni, védeni vízkészletünket? Mondj pár példát (maximum 5 darab)!

1.
2.
3.
4.
5.

13p/

9. Rejtvény

Az alábbi rejtvényben 15 darab vízben élő állat és növény nevét rejtettük el függőleges és vízszintes irányban! Karikázd be őket!

P	K	É	K	B	Á	L	N	A	P
A	C	P	R	Á	K	L	M	V	Ö
L	S	I	O	L	J	M	G	Í	R
A	I	C	M	J	B	Y	Q	Z	Ö
C	K	O	R	A	L	L	D	I	L
K	Ó	D	N	H	D	B	S	P	Y
O	H	É	H	P	O	V	R	Ó	C
R	A	N	G	O	L	N	A	K	Á
R	L	M	F	L	R	T	T	L	P
Ú	N	D	S	I	M	Á	H	Ü	A
D	G	H	J	P	A	K	Ú	Ö	M
E	B	F	L	C	K	É	G	N	N
L	T	A	V	I	R	Ó	Z	S	A
F	Z	L	G	Y	É	K	É	N	Y
I	J	C	Ű	E	L	V	L	P	Ű
N	L	Ű	A	R	A	F	Í	N	Í
T	I	S	Z	A	V	I	R	Á	G
T	O	N	H	A	L	B	A	D	V
P	I	S	Z	T	R	Á	N	G	N
K	É	K	M	B	J	H	X	Y	M

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15p/

10. Uszonyos óriások

Melyik állatra igazak az alábbi állítások? Írd a pontozott vonalakra a rájuk vonatkozó állítások számát!

Fehér cápa

Kardszárnyú delfin

Palackorrú delfin

-
1. Testükhöz képest nagy méretű agyuk van, és nagyon jók a problémamegoldásban.
 2. Gyilkos bálnának is nevezik.
 3. Az embereket ért támadásai miatt ragadványneve a „fehér halál”.
 4. 6-40 fős csoportokban élnek.
 5. A delfincsalád legnagyobb és leggyorsabb tagjai.
 6. A kardszárnyú delfinen (*Orcinus orca*) kívül nincs más természetes ellensége.
 7. Szájában a fogak több sorban helyezkednek el és a kihullottak helyére mindig újakat növeszt.
 8. Már születése pillanatában meghaladja a 2 métert.
 9. Nevét különleges formájú, borospalackra emlékeztető szája („csőre”) után kapta, amit az első névadók orrnak néztek.
 10. Úgy alszik, hogy közben lassan úszik, fejével a vízfelszínt súrolva, így alvás közben is tud lélegezni.
 11. Ál-elevenszülő, vagyis utódai a méhében kelnek ki, ezután pedig tojásevőkké válnak, azaz az anyaállat méhében levő kicsinyek felfalják kevésbé fejlett testvéreiket és a meg nem termékenyített petéket.
 12. „Ételőrületben” szenved: bármire rátámad, amit élelemnek vél. A fürdőzők és szörfösök között végzett pusztításairól híresült el.
 13. A tengeri állatokhoz hasonlóan a háta sötét, a hasi része pedig világos, így felülről és alulról is nehéz észrevenni.
 14. A halak mellett megeszik a delfineket, fókákat, tengeri madarakat, de még a náluk sokkal nagyobb bálnákat is.
 15. Név szerint ismerik és állandóan szölongatják egymást.

15p/

Felhasznált irodalom

<https://blog.szallas.hu/7-legnepszerubb-telepules-balaton/>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Duna>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Tisza>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Budapest_Duna-h%C3%ADdjai

<http://szolasmondas.hu/index.html>

<https://katalogus.gyorikonyvtar.hu/>

<https://www.origo.hu/utazas/20120808-balatoni-mendemondak.html>

<https://mek.oszk.hu/11500/11535/pdf/11535ocr.pdf>

<https://xforest.hu/vizszennyezés/>

- 914.39 M 51

A Balaton és környéke. (Vendégváró útikönyvek). Miskolc: Well-Press Kiadó, 2009. (9. oldal)

- 592 B 42

Manfred Baur: Bálnák és delfinek: Szelíd óriások. (Mi micsoda sorozat). Budapest: Tessloff és Babilon Kiadó, 2014. (38-41. oldal)

- 592 D 31

Susanna Davidson: Bálnák és delfinek. Debrecen: Patrícia Könyvek, 2006. (5-9. oldal)

- 592 D 92

Vitus B. Dröscher: Cápák és rájak. (Mi micsoda sorozat). Budapest: Tessloff és Babilon Kiadó, 2011. (6-13. oldal)

- 504 G 45

Gévai Csilla: Nagyon kék könyv. Budapest: Kék Bolygó Klímavédelmi Alapítvány; Corvina, 2020. (82-83. oldal)

- 003 O 11

Mark O'Connel, Raje Airey: Jelek és szimbólumok enciklopédiája: a gondolatainkat kifejező és a környező világra adott reakciónkat befolyásoló vizuális nyelv meghatározása és értelmezése. Budapest: József Műhely Kiadó, 2007. (196-197. oldal)

- 914.39 S 76

Somorjai Ferenc: Magyarország. Budapest: Panoráma Kiadó, 2013. (térkép+ 17. oldal)

- 590 V 87

A világ állatai képes enciklopédia: Tények és érdekességek több száz fajról. Pécs: Alexandra Kiadó, 2005. (102-103. oldal, 465. oldal, 470. oldal, 620. oldal)